NO ILGTSPĒJĪGAS DOMĀŠANAS UZ VIDI UN KLIMATU SAUDZĒJOŠU RĪCĪBU

INGA BELOUSA

BIEDRĪBA «ZAĻĀ BRĪVĪBA»

Izglītības konference "Ilgtspējīgas domāšanas attīstības iespējas"
MIKC DDMV "Saules skola", Saules iela 8, Daugavpils
28.11.2023

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

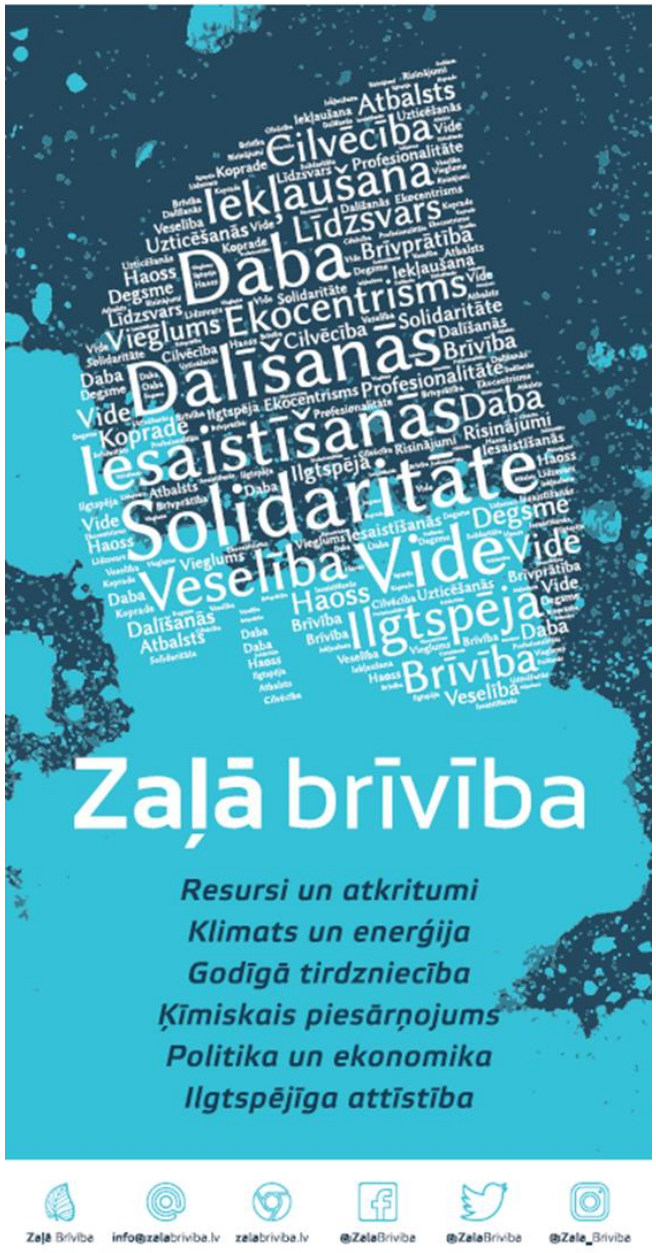
Inga Belousa, *PhD*

Biedrības Cita Daugavpils
dibinātāja un eksperte

apkaimju aktīvisms,
pilsoniskā līdzdalība,
kultūras pasākumu ilgtspēja

Pētniece un eksperte
biedrībā «Zaļā brīvība»

atbildīgs patēriņš,
pārtikas atkritumu
novēršana,
1,5 °C dzīvesveids,
aprites ekonomika,
izglītība ilgtspējīgai
attīstībai

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

KĀDUS JAUTĀJUMUS PĀRRUNĀSIM?

1. Kāds sakars ilgtspējīgai attīstībai ar mani?
2. Kādas ir personīgā dzīvesveida vides ietekmes?
3. Kas ir ilgtspējīgs dzīvesveids?
4. Kādas ir ilgtspējīga dzīvesveida rīcības?
5. Kā virzīties no domāšanas par ilgtspēju uz ilgtspējīgu rīcību?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

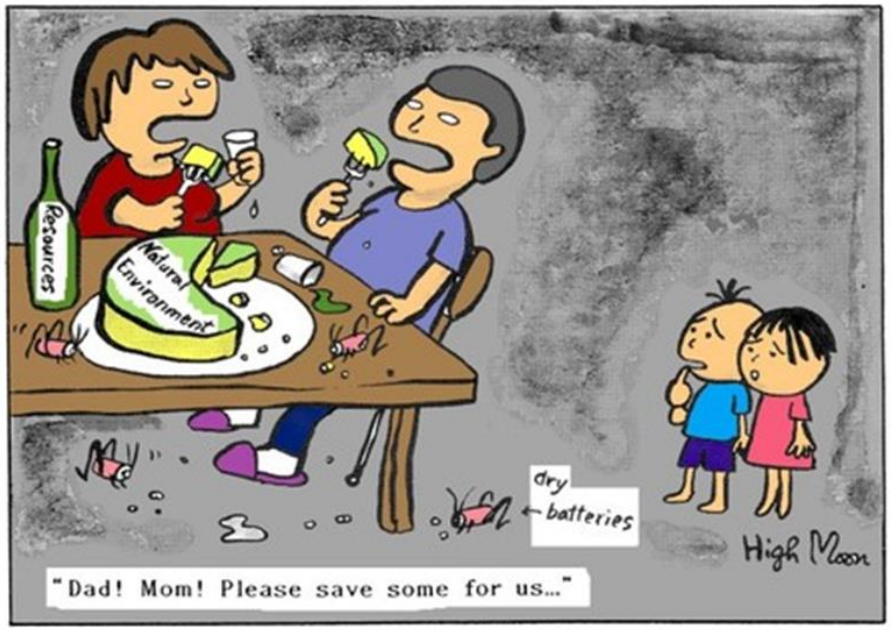
1. Kāds sakars ilgtspējīgai attīstībai ar mani?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

- Biežāk lietotā izpratne kultūras jomā: ***ilgtspēja – spēja ilglaicīgi, ilgstoši pastāvēt*** ir nepilnīga.
- Jēdziens ***ilgtspēja*** paplašina attīstības izpratni pāri vienas paaudzes robežām, iekļauj **starppaaudžu saikni un atbildību**.
- Jēdziens ***ilgtspēja*** apzīmē **līdzsvaru starp sociālo, ekonomisko un vides jomu**.
- Aicinājums dzīvot, mācīties un darboties tā, **lai nākošās paaudzes varētu baudīt dabu un tās resursus tāpat kā mēs, un dzīvot pilnvērtīgu dzīvi.**

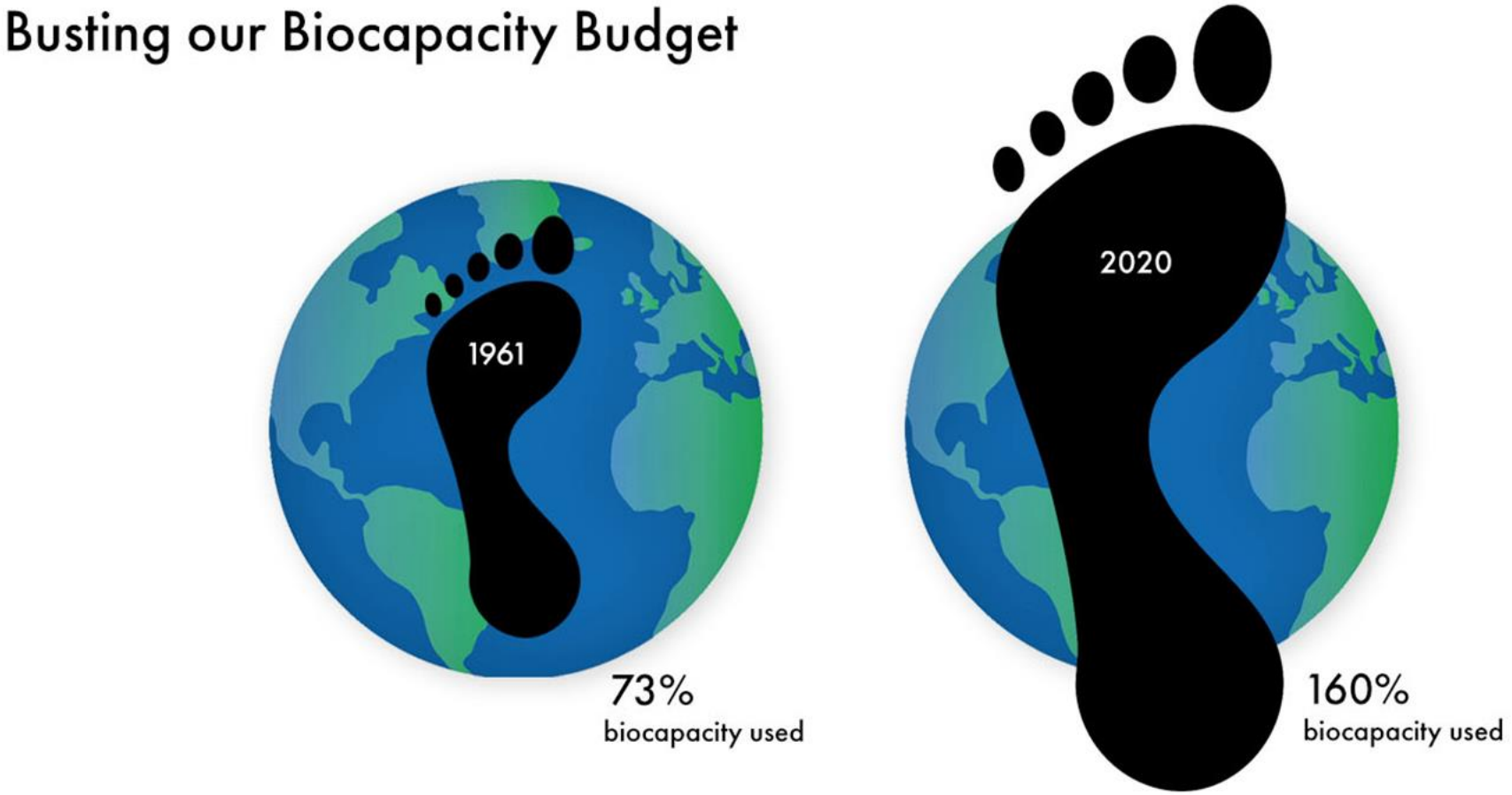
Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Kā ILGTSPĒJA ir saistīta ar pasauli, valsti, pilsētu un mani personīgi?

Planēta – slēgta sistēma ar limitētu resursu daudzumu. Kā patērējam pieejamos resursus?

Global Footprint Network®
Advancing the Science of Sustainability

Source: Global Footprint Network, National Footprint & Biocapacity Accounts 2019 Edition
data.footprintnetwork.org

EARTH OVERSHOOT DAY

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Zemes resursu pārtēriņš

Galvenie Zemes resursu pārtēriņa izraisītāji:

- **oglekļa pēda** (pieaugums par 6,6% no 2020),
- **pasaules mežu biokapacitāte** (samazinājums par 0.5% no 2020)

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

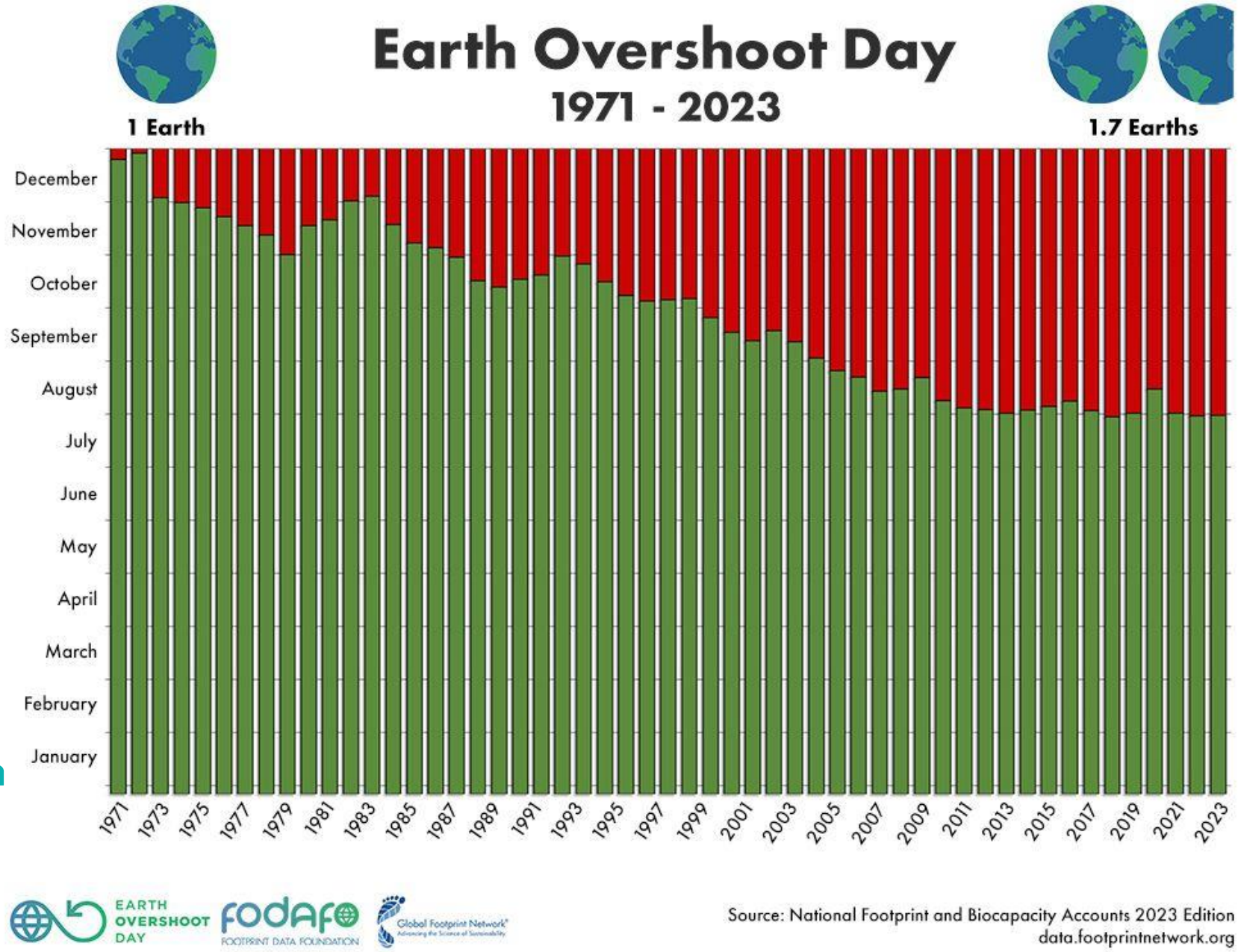
Kādas ir tendences?

Kad sākās Zemes pārtēriņa atskaite?

Kurš datums būs 2024?

2020. gadā Zemes pārtēriņa diena – 22. augusts, to daļēji izraisīja COVID-19.

Ko darīt, lai pandēmija nebūtu vienīgais pozitīvu izmaiņu ieviesējs?

EARTH OVERSHOOT DAY · FODAFO FOOTPRINT DATA FOUNDATION · Global Footprint Network

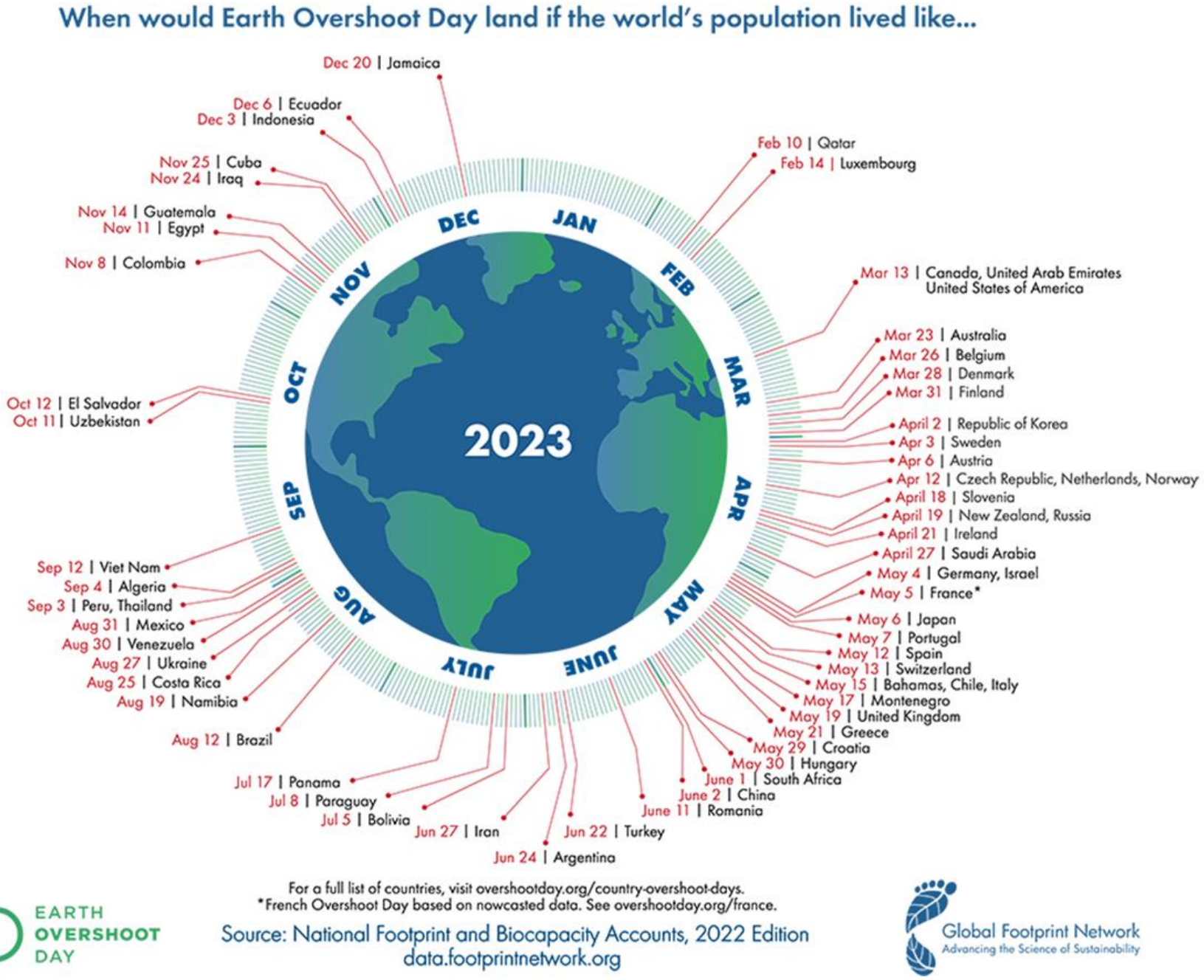
Source: National Footprint and Biocapacity Accounts 2023 Edition
data.footprintnetwork.org

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Pašreiz **vairāk nekā 80 %** pasaules iedzīvotāju dzīvo **ekoloģiskā deficīta valstīs**, ***jo izmanto vairāk resursu, nekā valstu ekosistēmas spēj atjaunot.***

EARTH OVERSHOOT DAY

Global Footprint Network
Advancing the Science of Sustainability

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

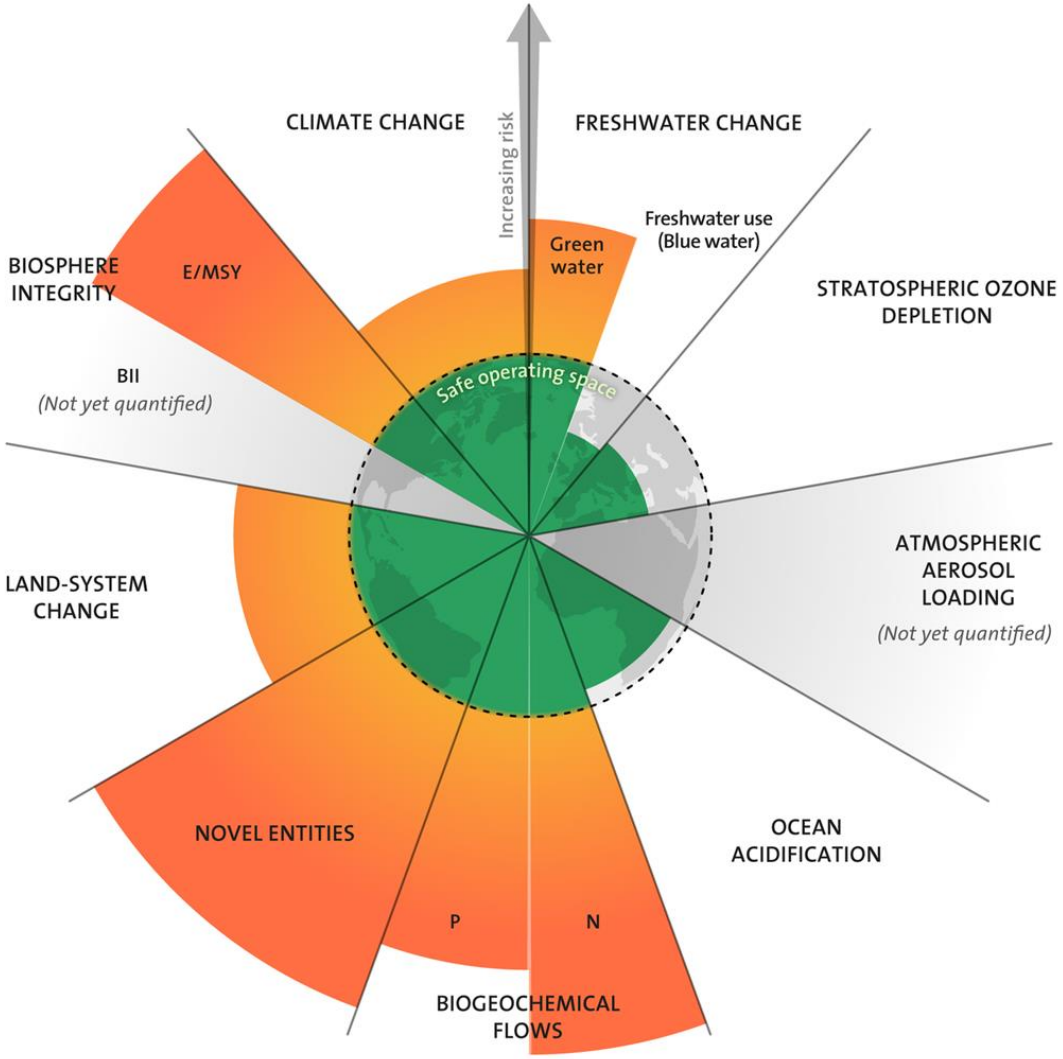
Planētas robežas – procesi un sistēmas regulē planētas stabilitāti

Cilvēka izraisītu pārmaiņu ietekmē radušies globālie izaicinājumi.

Seši ir pārsnieguši stabilitātes robežu:

- **Zemes izmantošanas izmaiņas**
- **Sugu izzušana (biosfēras integritāte)**
- **Klimata pārmaiņas**
- **Saldūdens izmaiņas**
- **Fosfora un slāpekļa savienojumu daudzums biosfērā**
- **Piesārņojums ar sintezētajām ķīmiskajām vielām un plastmasām**

Šie 9 procesi un sistēmas **regulē Zemes sistēmas stabilitāti un noturību: zemes, okeāna, atmosfēras un dzīvības mijiedarbība**.
Tie rada apstākļus, no kuriem **ir atkarīga mūsu labbūtība un izdzīvošana**.
To būtiskas izmaiņas novedīs Zemes sistēmu jaunā stāvoklī.

Simanovska, J. (2019) Indes bikeris ir pārpildīts. *Vides Vēstis*.
Rockström, J; Steffen, WL; & 26 others (2009), Planetary Boundaries: Exploring the Safe Operating Space for Humanity, *Ecology and Society* 14 (2): 32.
Gonçalves, A. (2022) Planetary boundaries: chemical pollution has now passed the safe limit for humanity.

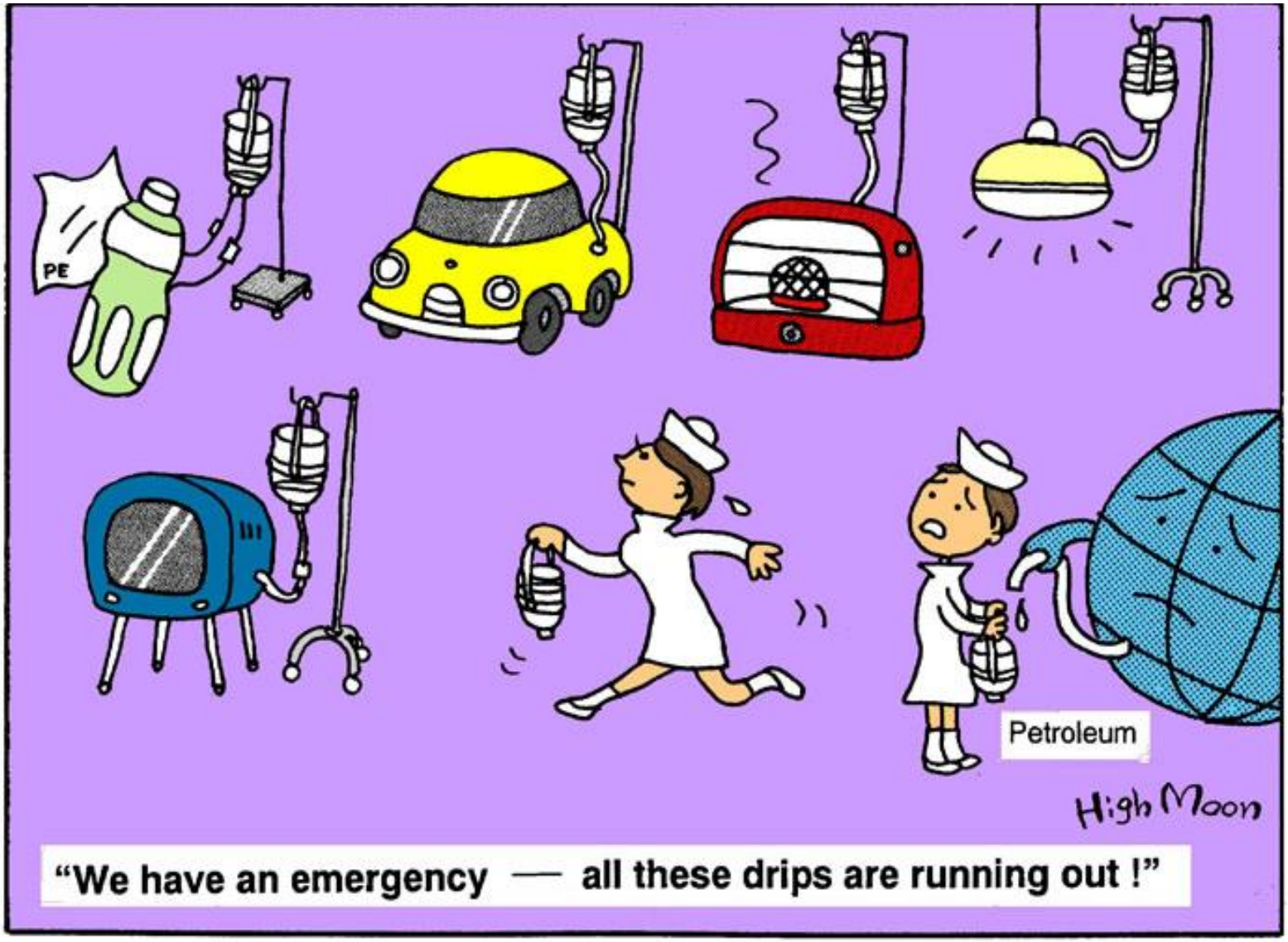
Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Kāpēc man tas ir aktuāli?

Latvija resursu ziņā nav pašpietiekama

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas “Apvārsnis 2020” saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

2. KĀDAS IR PERSONĪGĀ DZĪVESVEIDA VIDES IETEKMES?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

KLIMATA PĀRMAIŅAS

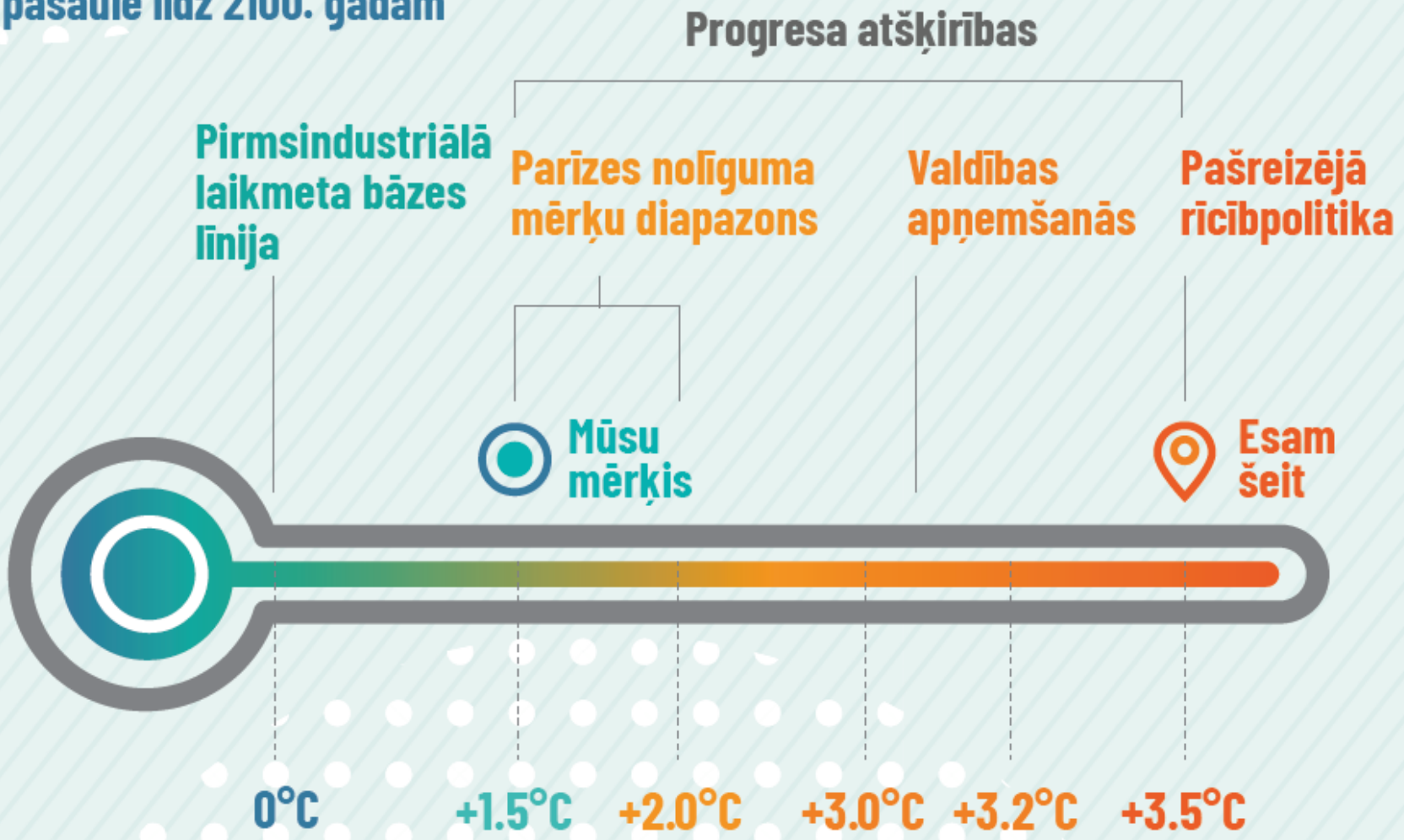
- Izmaiņas klimatu raksturojošos rādītājos – **vidējā gaisa temperatūra, vidējais nokrišņu daudzums, dažādu ekstrēmu laika apstākļu biežums**, kas novērotas ilgākā laika posmā (vismaz vairākos gadu desmitos).
- Pasaules klimata sistēma ir sarežģīta, pārmaiņas tajā rada **gan dabiski, gan cilvēka radīti faktori**.
- Pēdējās desmitgadēs – visstraujākās klimatisko parametru izmaiņas instrumentālo meteoroloģisko novērojumu vēsturē – **ir radušās lielākoties cilvēku darbības rezultātā** (dzīvesveids, patēriņš).

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Vidējās temperatūras paaugstināšanās pasaulē līdz 2100. gadam

Adaptēts no MSCI 2021
www.msci.com/documents/1296102/24052645/paris-agreement-global-progress.pdf

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

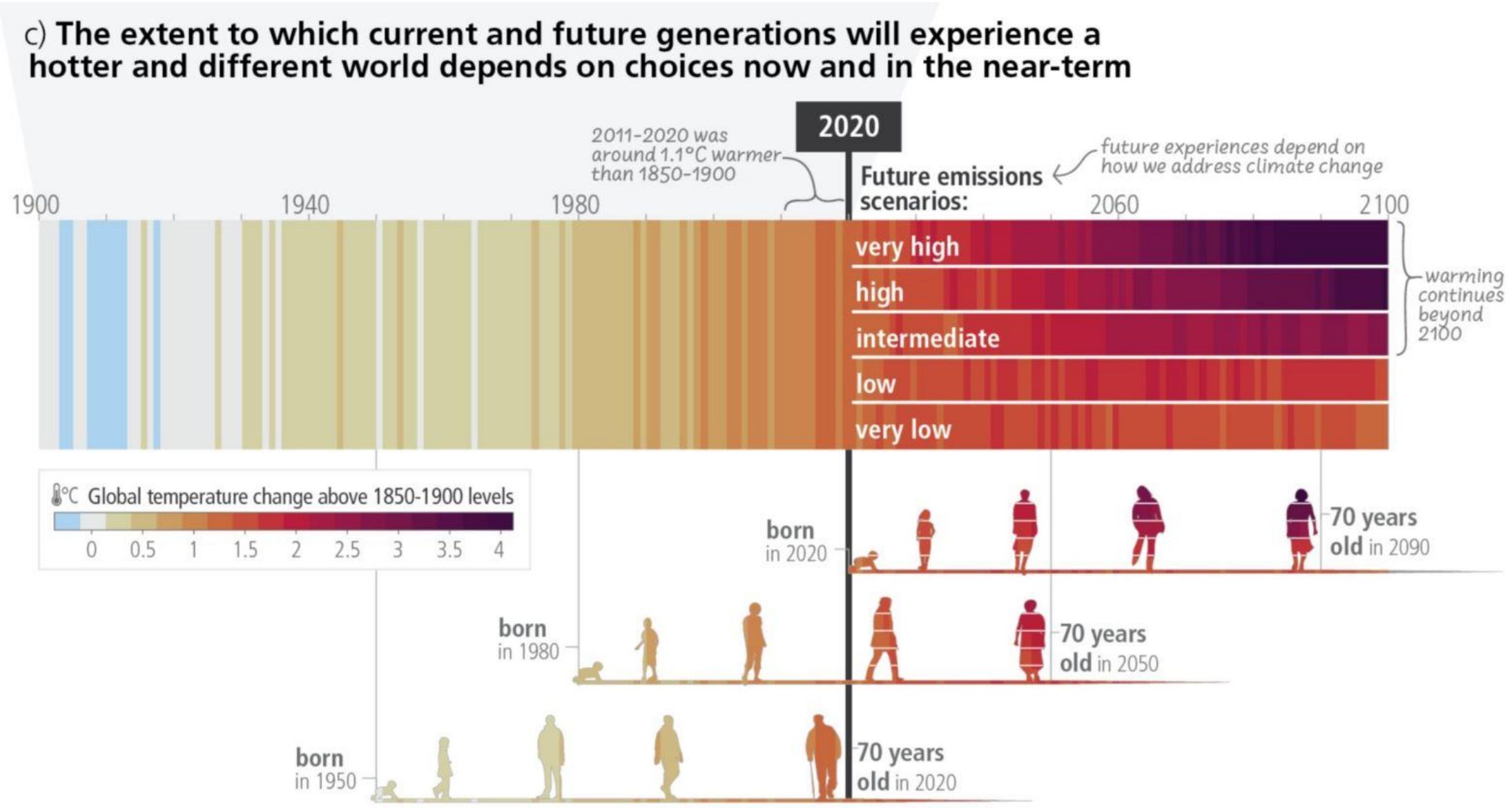
Zaļā brīvība

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Klimata pārmaiņu starpvaldību padome. Intergovernmental Panel on Climate Change Sixth Assessment Report (IPCC AR6, 2023) https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Klimata pārmaiņu radītās sekas. Ar kurām esat sastapušies?

PASAULĒ

LATVIJĀ

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

game on | NEĻAUSIM KLIMATA PĀRMAIŅĀM UZVARĒT

Klimata pārmaiņu izpausmes Latvijā un to izraisītie riski

SAMAZINĀJUMS

- **sniega segas** apjoms
- **salnas** sezonas ilgums
- nokrišņu daudzums **vasarā**

PAAUGSTINĀJUMS

- nokrišņu daudzums **ziemā**
- **augu** veģetācijas sezona
- **vētru** biežums un intensitāte
- **karstuma** viļņu biežums un intensitāte
- hidroloģiskais, lauksaimniecības un ekoloģiskais **sausums**
- vidējā temperatūra **+2°C**

- **invazīvo sugu pieaugums**
- **valsts flora un fauna līdz gadsimta beigām mainīsies**
- **izmaiņas dzīvnieku, augu sugu uzvedībā un dzīves ciklā**
- **bioloģiskās daudzveidības samazināšanās**
- **augu parazītu, infekciju, kaitēkļu plašāka izplatīšanās**
- **spēcīgu lietavu izraisītie plūdi**
- **unikālu augu sugu daļēja izzušana**
- **lauksaimniecības un lopkopības ražības samazinājums**

Klimata pārmaiņas var apdraudēt pārtikas pieejamību, iedzīvotāju veselību, uzņēmējdarbības nepārtrauktību un citas būtiskās ikdienas dzīves sastāvdaļas Latvijā.

KAS NEPIECIEŠAMS?

1. — **Zinātnē balstītas klimata rīcības**
2. — **vienota vīzija par klimata mērķiem un to sasniegšanas mehānismiem**
3. — **aktīva virzība uz klimatneitralitāti**

Projekts "Game On: Neļausim klimata pārmaiņām uzvarēt!" ir iniciatīva, kuru ir veidojuši 10 partneri 8 Eiropas valstīs. Projektu līdzfinansē ES DEAR (Development Education and Awareness Raising) programma.

Avoti: IPCC Regional Fact Sheet. Europe. https://shorturl.at/fzA18
Eiropas Komisija. Klimata pārmaiņu sekas. https://shorturl.at/iloqu

Latvijas Mākslas akadēmija

DEAR DEVELOPMENT EDUCATION AND AWARENESS RAISING

game on | NEĻAUSIM KLIMATA PĀRMAIŅĀM UZVARĒT

Klimata pārmaiņu ietekme uz uzņēmējdarbību un dažādām tautsaimniecības nozarēm

Ēkas un infrastruktūra

biežāki un masīvāki plūdi, zemes nogruvumi radīs konstrukciju bojājumus, transporta, ūdens un siltumapgādes sistēmu traucējumus

Enerģētika

spēcīgāki un biežāki karstuma viļņi mainīs enerģijas piedāvājuma un pieprasījuma struktūru, radīs elektroapgādes sistēmu traucējumus

Telekomunikācijas

ekstrēmu laikapstākļu lielāks mērogs un biežums radīs draudus gaisvadu līnijām un pazemināsies pārklājuma kvalitāti

Lauksaimniecība

temperatūras svārstības un ilgstošs sausums sekmēs būtisku ražas sarukumu un iznīcinās daudzas kultūraugu šķirnes

Mežsaimniecība

vētru, ugunsgrēku un kaitīgo organismu ietekmē degradēsies mežu ekosistēma, mazinot koksnes pieejamību

Apdrošināšana

ekstrēmo notikumu biežuma un intensitātes pieaugums sekmēs strauju apdrošināšanas prēmiju cenu kāpumu

Veselības aprūpe

karstuma viļņi un infekciju slimību izplatība radīs veselības aprūpes sistēmas pārslodzi un palielinās mirstību

Tūrisms

sniega segas samazināšanās negatīvi ietekmēs ziemas sporta nozari daudzos reģionos

Klimata pārmaiņu ignorēšana var būtiski kaitēt valsts ekonomikas izaugsmei, apdraudēt sociālo drošību un cilvēku labklājību.

Projekts "Game On: Neļausim klimata pārmaiņām uzvarēt!" ir iniciatīva, kuru ir veidojuši 10 partneri 8 Eiropas valstīs. Projektu līdzfinansē ES DEAR (Development Education and Awareness Raising) programma.

Avoti: Nature Climate Change Journal https://shorturl.at/kyP07
Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. Klimats un ilgtspējīga attīstība https://shorturl.at/wyX35
Eiropas Komisija. Klimata pārmaiņu sekas. https://shorturl.at/iloqu

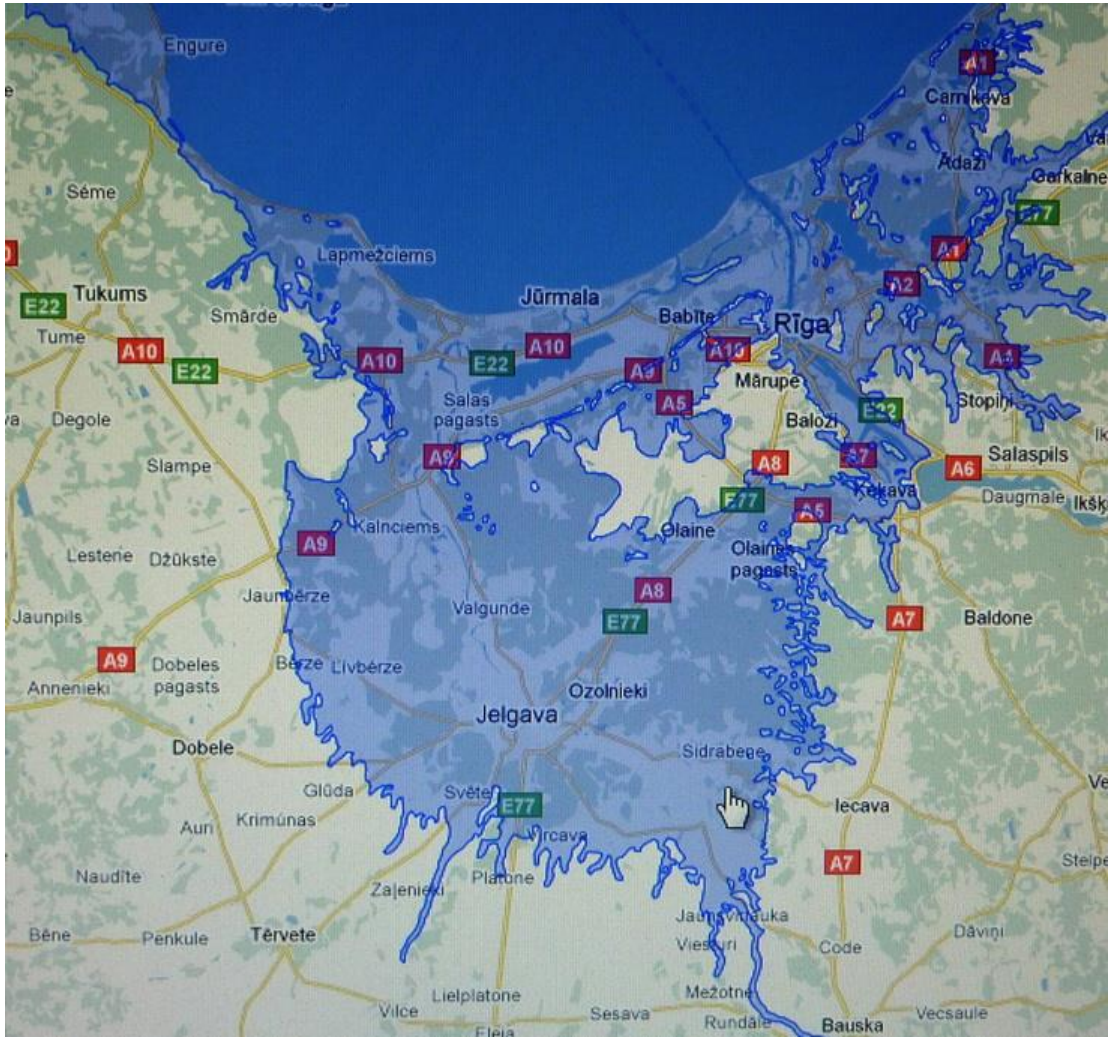
Latvijas Mākslas akadēmija

DEAR DEVELOPMENT EDUCATION AND AWARENESS RAISING

Klimata pārmaiņu modeļi paredz, ka iespējama **jūru un okeānu līmeņu celšanās no 0,09 līdz 0,88 m** laika posmā līdz 2100. gadam

Globālā vidējā jūru un okeānu ūdeņu virsmas temperatūra pieaugs un jūras līmeņa celšanās no okeāna siltuma ekspansijas turpināsies pat simtiem gadu pēc siltumnīcefekta gāzu stabilizēšanās perioda (pat ja saglabāsies tagadējais gāzu koncentrācijas līmenis)

Tajā pašā laikā pašreizējie modeļi neparedz pilnīgu termohalīnās (okeānu) cirkulācijas izbeigšanos līdz 2100.g., kas varētu izraisīt straujas klimata izmaiņas

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Iedzīvotāji, kas klimata pārmaiņas uzskata par vienu no lielākajiem izaicinājumiem

Eiropas Investīciju bankas pētījums

The EIB Climate Survey [The climate crisis in a COVID-19 world: calls for a green recovery](). European Investment Bank, 2021.

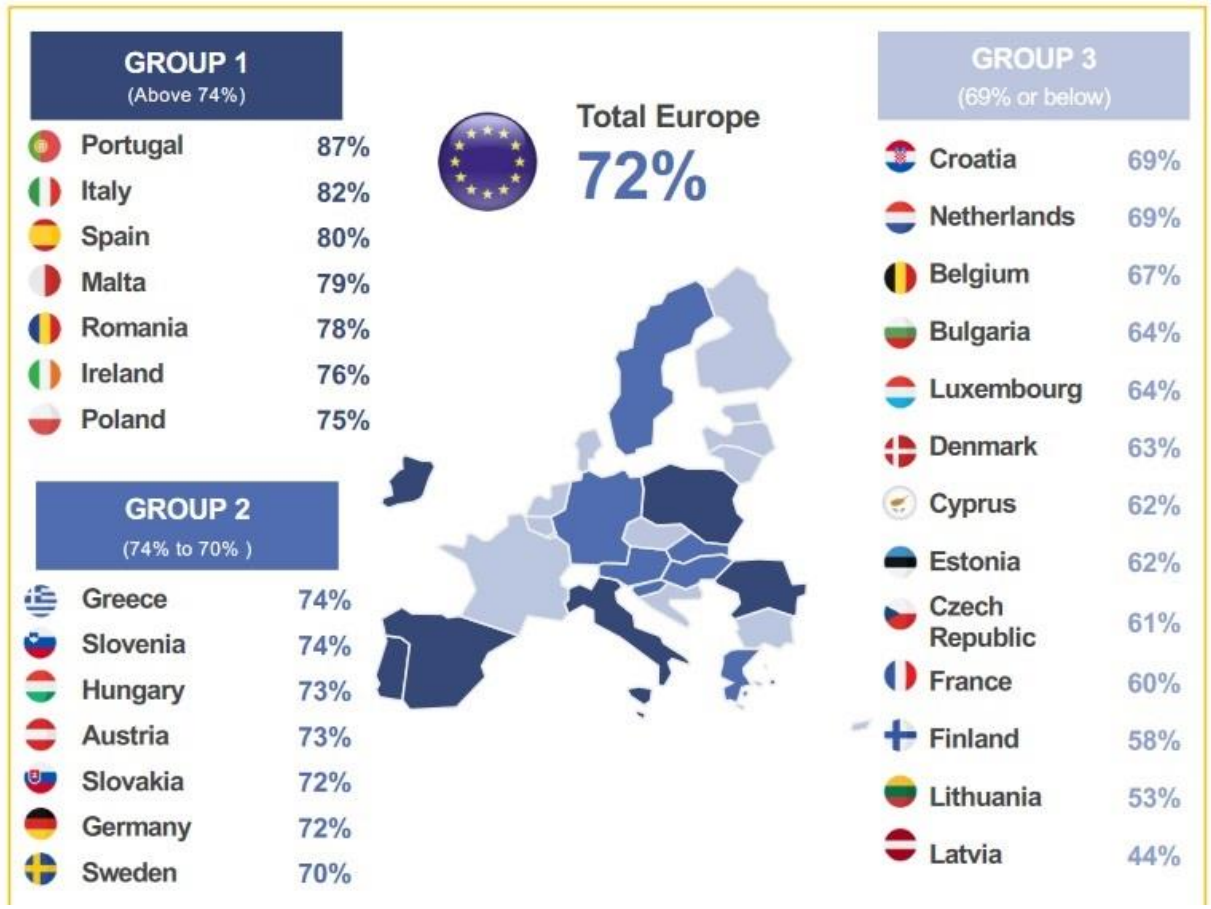
Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Iedzīvotāji, kas uzskata, ka ar savu rīcību var ietekmēt klimata pārmaiņas

Eiropas Investīciju bankas pētījums

The EIB Climate Survey [The climate crisis in a COVID-19 world: calls for a green recovery](). European Investment Bank, 2021.

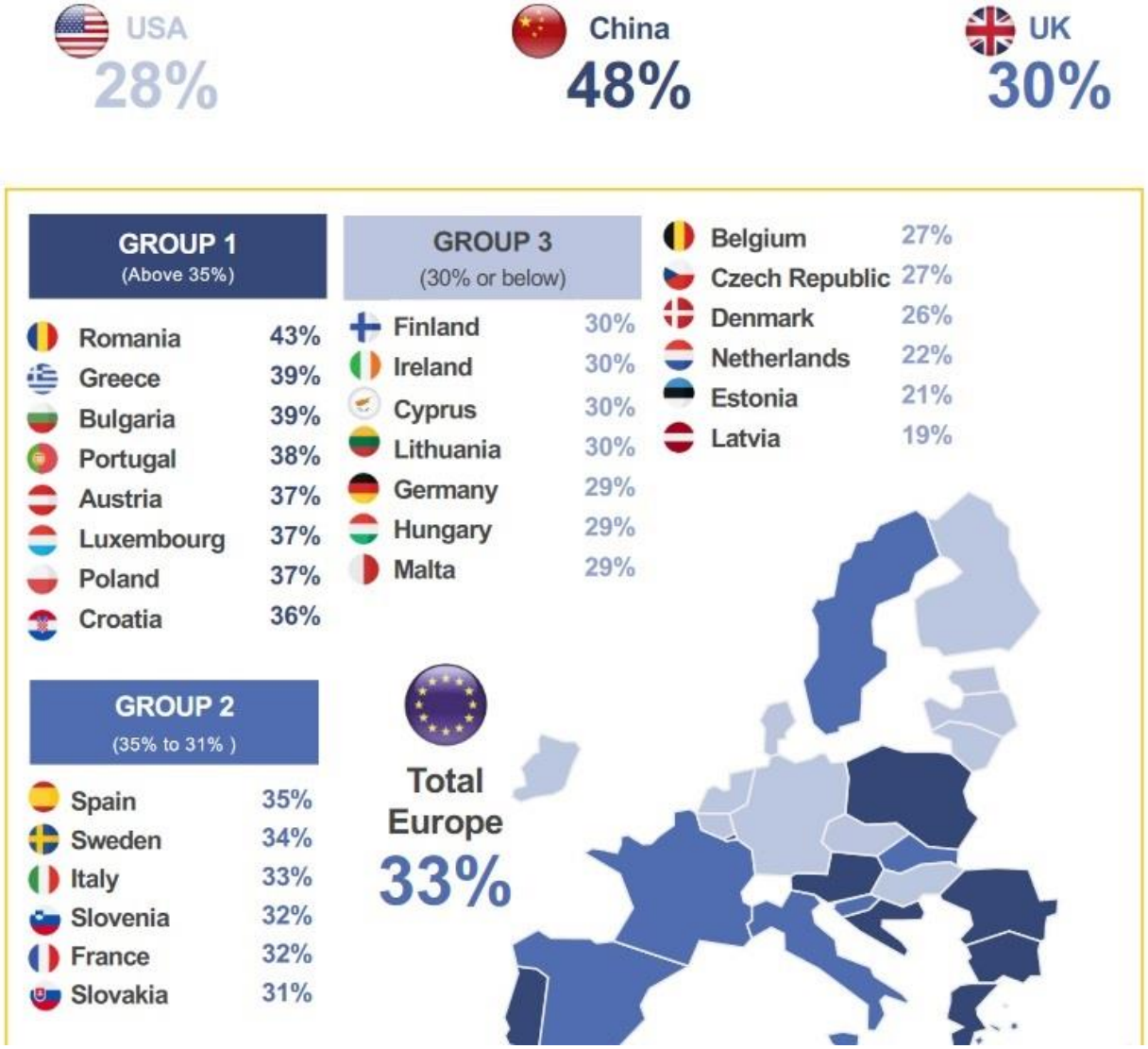
Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Iedzīvotāji, kas klimata pārmaiņu dēļ mēģinās atturēties no lidojumiem

Eiropas Investīciju bankas pētījums

The EIB Climate Survey [The climate crisis in a COVID-19 world: calls for a green recovery](). European Investment Bank, 2021.

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

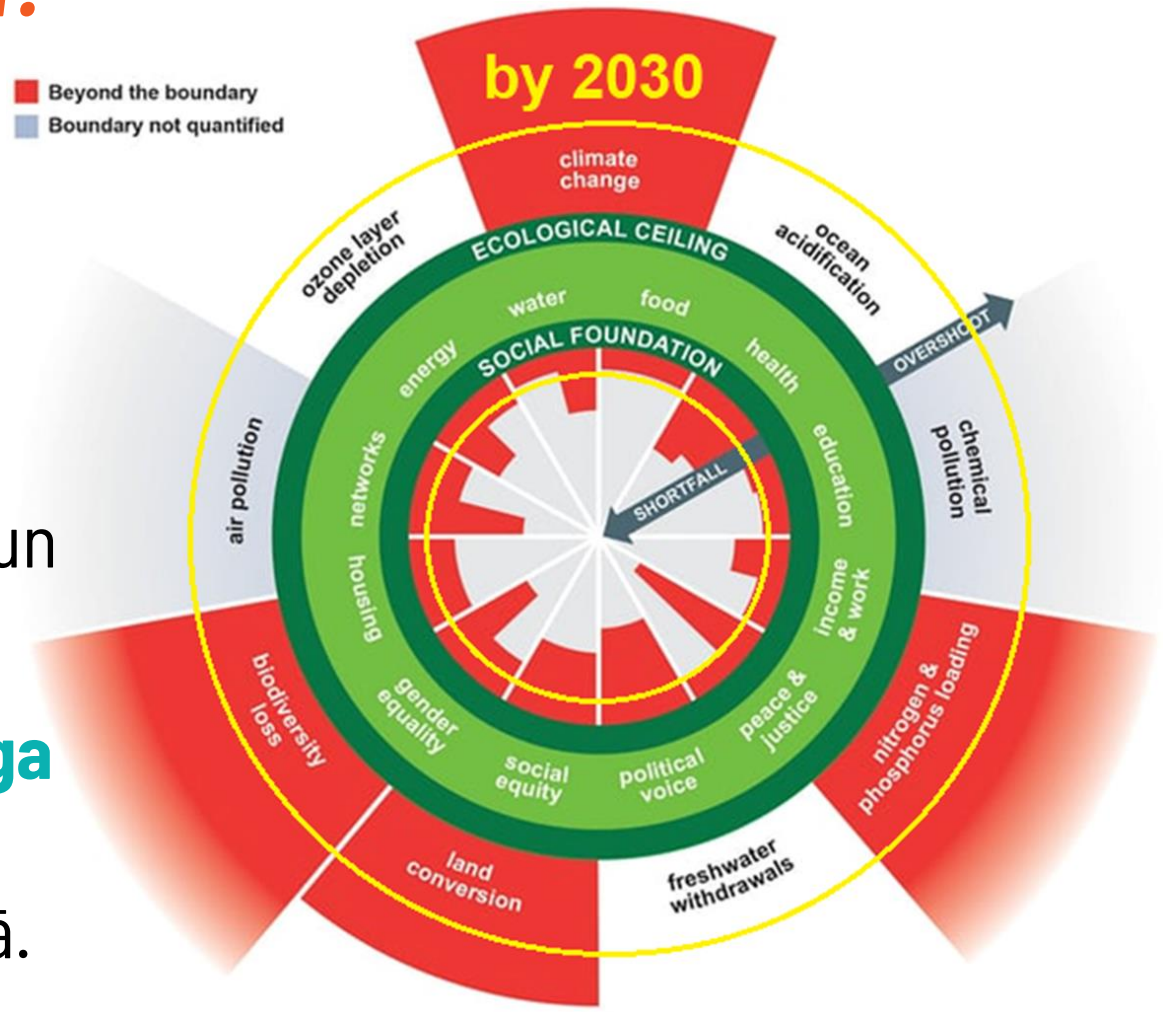
EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Droša un atbildīga dzīves telpa:
Kā saglabāt līdzsvaru virtulī?

Planētas robežu kritēriji – **ekoloģiskie griesti** un cieņpilnas cilvēka dzīves kritēriji – **cilvēciskās vajadzības**, veido telpu, kas ir droša ikvienam un atbildīga pret visiem.

Šīs telpas drošumu nosaka **atbildīga ražošana un patēriņš** planētas un cilvēcisko vajadzību robežu ietvarā.

The Doughnut: a safe and just space for humanity.
Image: Kate Raworth and Christian Guthier / The Lancet Planetary Health

https://www.oxfam.org/en/video/2012/introducing-doughnut-safe-and-just-space-humanity

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

3. Kas ir ilgtspējīgs dzīvesveids?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

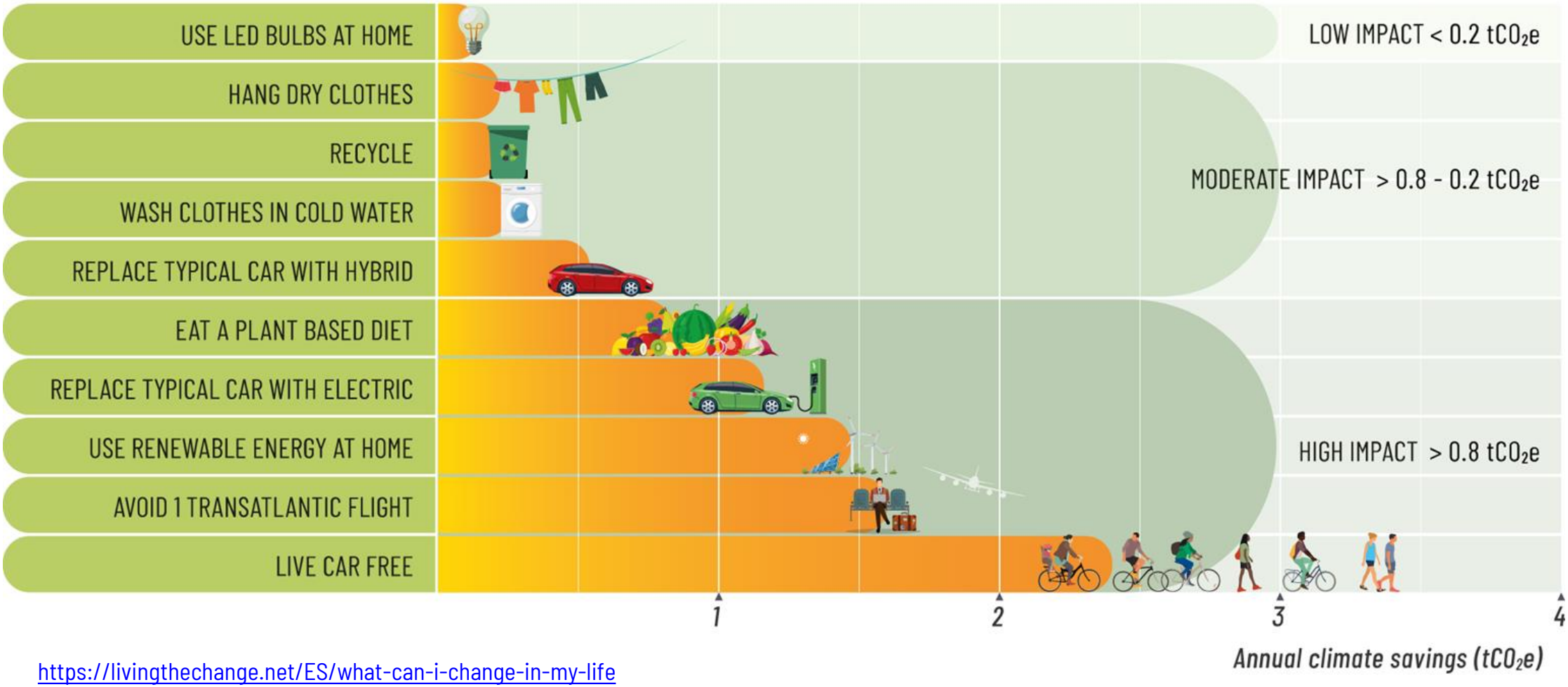
Nosauciet 3 ikdienas dzīvesveida rīcības, kas, Jūsuprāt, visvairāk samazina ietekmi uz vidi

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Dzīvesveida un patēriņa ietekme uz vides ilgtspēju

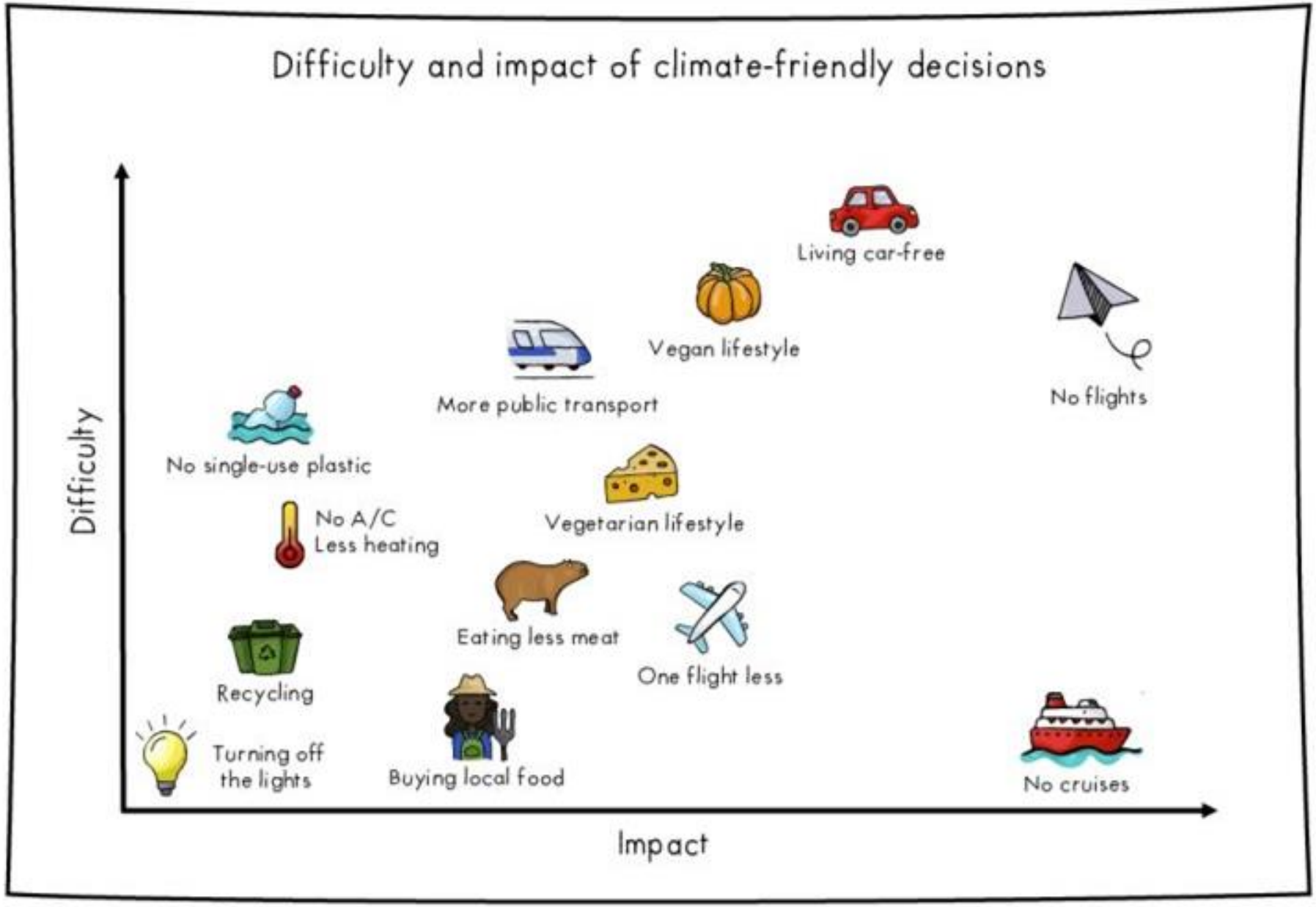

https://livingthechange.net/ES/what-can-i-change-in-my-life

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Impact and difficulty of climate-friendly decisions – T Brudermann & A Hoeben – klimapsychologie.com – CC-BY-ND.

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

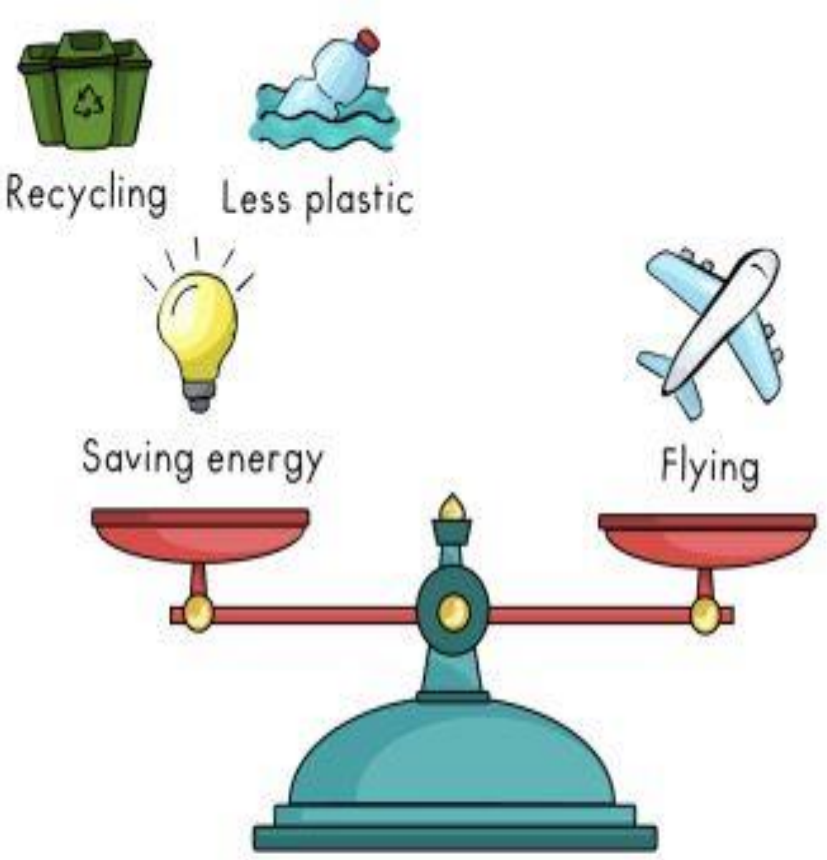
EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Moral Licensing

"It is okay to fly, because I recycle, I save energy, etc. ..."

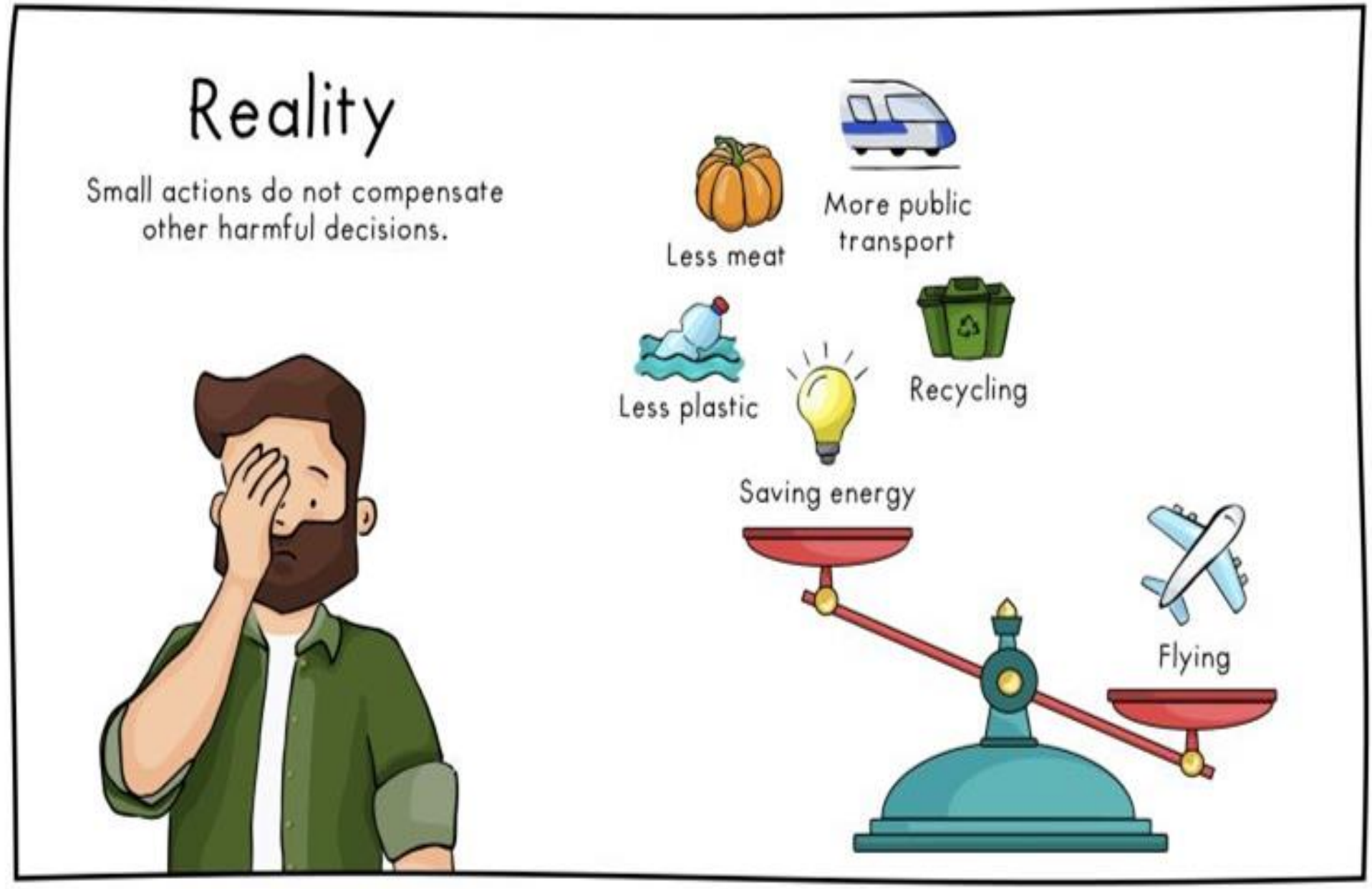

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Moral licensing of climate-unfriendly decisions - A Hoeben & T Brudermann - klimapsychologie.com - CC-BY-ND.

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Ikdienas patēriņa rīcības: netaisnīga patēriņa samazināšana

Dzīvesveida vides ietekmi rada:

- **Pārtika**: **mājās un ārpus mājas patērētie pārtikas produkti un dzērieni**, piem., gaļa, zivis, piena produkti, graudaugi, dārzeņi un augļi, kā arī alkohols un bezalkoholiskie dzērieni
- **Mājoklis**: **mājokļa infrastruktūra un komunālie pakalpojumi,** piem., būvniecība, remonts, enerģijas izmantošana un ūdens izmantošana
- **Personīgais transports**: **īpašumā esošā transporta un transporta pakalpojumu izmantošana** braukšanai uz mācībām, darbu, atpūtai un citiem personiskiem mērķiem
- **Patēriņa preces**: **preces un materiāli, ko mājsaimniecība iegādājas personiskai lietošanai un nav ietvertas citās jomās**, piem., sadzīves tehnika, apģērbi, mēbeles, ikdienas preces
- **Atpūta**: **aktivitātes, ko veicam ārpus mājas**, piem., sports, kultūra, izklaide un viesnīcu pakalpojumi
- **Pakalpojumi**: pakalpojumi personiskiem mērķiem, piem., apdrošināšana, saziņa un informācija, ceremonijas, tīrīšana un sabiedriskās pirtis, un citi sabiedriskie pakalpojumi

Dizaina, ražošanas un patēriņa prioritātes šajās jomās novērsīs ~ 3/4 no vides ietekmes

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

4. Kādas ir ilgtspējīga dzīvesveida rīcības?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

Ekoloģiskās pēdas nospiedums ir hektāros izteikta zemes un ūdens platība, kas nepieciešama, lai nodrošinātu kādas ekonomikas vai populācijas ilgtermiņa izdzīvošanu pie noteiktiem dzīves standartiem.

Ja visu bioproduktīvo teritoriju sadala uz pasaules iedzīvotāju skaitu, katram planētas iedzīvotājam visu viņa vajadzību apmierināšanai ir 1,8 ha zemes.
Taču mēs Latvijā dzīvojam tā, it kā mums katram būtu vismaz 6,1 hektāri.
ES vidēji 4,5 ha, Zviedrijā – 6,1 ha, Vācijā – 4,7 ha, LT – 5,9 ha, Igaunijā – 7,2 ha

- **Māja**
- **Transports**
- **Pārtika**
- **Citas preces un pakalpojumi**

Ekoloģiskās pēdas koncepciju un aprēķina metodiku izstrādāja Viljams Rīss (William Rees) un *Global Footprint Network* direktors Matiss Vekerneidžels (Mathis Wackernagel) 1990. g. sākumā.

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

KLIMATU SAUDZĒJOŠA DZĪVESVEIDA RĪCĪBAS

PĀRVIETOŠANĀS

- Iegādājies mazāku automašīnu
- Izvēlies kopbraukšanu
- Parastās automašīnas vietā iegādājies elektroauto
- Nomaini braukšanu ar auto uz velo vai iešanu ar kājām
- Nomaini braukšanu ar automašīnu ar sabiedrisko transportu
- Kad pārcelies, izvēlies dzīvesvietu tuvāk darba vietai
- Biežāk strādā attālināti savās mājās
- Aizstāj privāto automašīnu ar auto koplietošanu
- Esošās automašīnas vietā izvēlies automašīnu ar mazākiem CO_2 izmešiem

Zaļā brīvība

KLIMATU SAUDZĒJOŠA DZĪVESVEIDA RĪCĪBAS

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

PĀRTIKAS PATĒRIŅŠ

- Samazini pārtikas atkritumus
- Dzer krāna nevis pudelēs fasēto ūdeni
- Dzer krāna ūdeni nevis rūpnieciski ražotos dzērienus
- Samazini dzīvnieku valsts produktu patēriņu
- Izvēlies vegāno diētu
- Izvēlies veģetāro diētu un atsakies no gaļas vai zivīm
- Ēd bioloģiskos dārzeņus un augļus
- Ēd sezonālus dārzeņus un augļus
- Ēd tik, cik nepieciešams, lai būtu vesels
- Aizstāj liellopa gaļu vai cūkgaļu ar vistu vai zivi

Zaļā brīvība

KLIMATU SAUDZĒJOŠA DZĪVESVEIDA RĪCĪBAS

Zaļā brīvība

MĀJOKLIS

- Salabo savas elektroierīces un izmanto tās ilgāk
- Izmanto lietotās elektroierīces un atdod citiem savas lietotās
- Iegādājies ekoloģiski sertificētas elektroierīces
- Samazini istabas temperatūru
- Samazini izmantotā karstā ūdens daudzumu
- Uzstādi energotaupīgu apgaismojumu
- Izmanto energoefektīvas ierīces
- Atsakies no nebūtiskām liela patēriņa ierīcēm, piemēram, veļas žāvētāja
- Koplieto savas mājsaimniecības ierīces ar kaimiņiem
- Izvēlies dzīvot koplietojamā mājokli
- Atsakies no liekās mājokļa platības
- Nosiltini savu māju
- Samazini enerģijas patēriņu ar viedierīcēm
- Nomaini apkures sistēmu uz siltumsūkni
- Nomaini apkures sistēmu uz biomasas apkures katlu
- Pārej uz atjaunojamo tīklu elektroenerģiju
- Uzstādi saules kolektoru ūdens sildīšanai
- Uzstādi savus saules paneļus

KLIMATU SAUDZĒJOŠA DZĪVESVEIDA RĪCĪBAS

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

BRĪVAIS LAIKS

- Izvēlies mazu vai mazāku mīļdzīvnieku, ja plāno tādu iegādāties
- Iegādājies mīļdzīvnieku barību ar mazāku CO_2 pēdu
- Dodies atpūtas braucienā ar vilcienu nevis ar lidmašīnu
- Samazini pārvietošanos ar mašīnu savās brīvdienās
- Samazini pārvietošanos ar lidmašīnu atvaļinājumā vai brīvdienās
- Samazini apģērba un apavu iegādi
- Izklaides braucienos mazāk dodies ar auto

Zaļā brīvība

KLIMATU SAUDZĒJOŠA DZĪVESVEIDA RĪCĪBAS

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

CITI

- Veic ekoloģiskus un ētiskus ieguldījumus izmantojot zaļās finanses
- Samazini savas darba stundas un savus izdevumus nebūtisku lietu iegādei
- Tērē vairāk naudas ar patēriņu nesaistītām aktivitātēm, nevis preču pirkšanai
- Ziedo vides interešu aizstāvībai vai vides organizācijām

Atruna: Šajā dokumentā ir apkopots rīcību saraksts, kuru mēs pašlaik analizējam un ar kuru strādājam. Lūdzu, ņemiet vērā, ka rīcību saraksts vēl var mainīties projekta gaitā. Pašreizējā sarakstā ir iekļautas rīcības ar dažādiem ietekmes līmeņiem CO_2 samazināšanai mājsaimniecībās. Ietekmes pakāpi publiskosim nākamajos mēnešos. Sekojiet līdzi!

Par šī dokumenta saturu atbildīgs ir projekta "1,5 °C dzīvesveids ES" konsorcijs. Tas ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības viedokli. Ne Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA), ne Eiropas Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas izmantošanu.

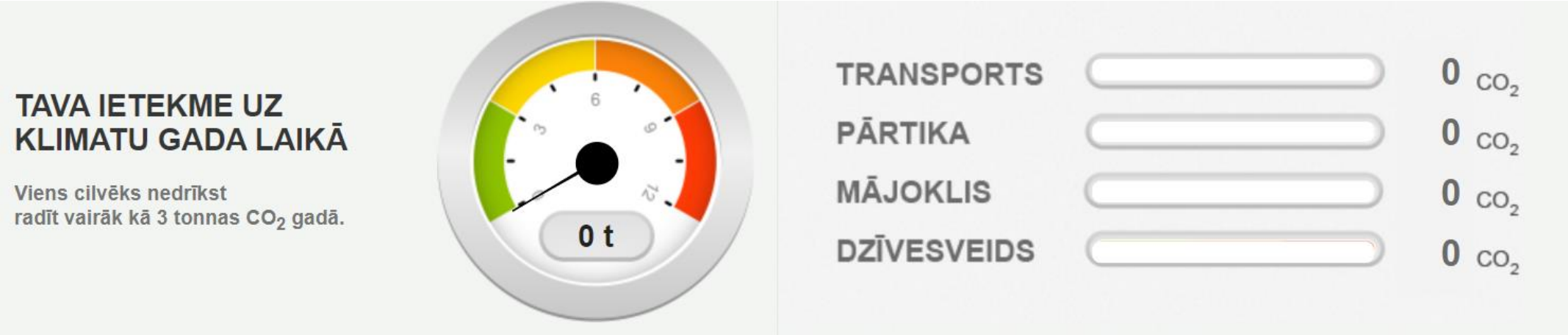
Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

Izrēķinām savu CO2 pēdu:

http://www.pdf.lv/klimats/

Izveidojam CO2 pēdas rezultātu ekrānuzņēmumu

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

Oglekļa pēda LV

Vidējais rādītājs – 5,8 t CO_{2e} gadā
(EST 9,9 t, D 9,5 t, FR 6,4 t, HG 4,9 t)
Pieļaujams **ne vairāk kā 3 t**
Līdz 2030.g. jāsamazina **līdz 2,5 t**
Līdz 2050.g. jāsamazina **līdz 0,7 t**
Oglekļa pēdas nospieduma lielākā slodze:

enerģētika – 37 %
transports – 28,6 %
lauksaimniecība – 22,3 %

no kopējām SEG emisijām

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

5. Kā virzīties no domāšanas par ilgtspēju uz ilgtspējīgu rīcību?

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

Zaļā brīvība

Apņemšanās dzīvot ilgtspējīgi un izglītot apkārtējos

ES APŅEMOS

1. samazināt atkritumos izmestās pārtikas apjomu.
2. pudelēs iepildītā ūdens vietā lietot krāna ūdeni.
3. uzturā samazināt dzīvnieku izcelsmes produktus.
4. pirkt bioloģiskos dārzeņus un augļus.
5. lietot vairāk sezonālos produktus.
6. samazināt dzīvojamās un darba telpas temperatūru.
7. nelietot nebūtiskas liela patēriņa ierīces, piemēram, žāvētājus, saldētavas.
8. samazināt dzīvojamās telpas platību uz vienu iedzīvotāju, pārvācoties uz mazāku dzīvesvietu vai izīrējot daļu no telpas.
9. veikt mājokļa vai savrupmājas siltināšanu.
10. uzstādīt savus saules paneļus.
11. iegādāties automašīnu, kas darbojas ar zaļo elektrību.
12. braukšanas ar privāto automašīnu vietā izvēlēties riteņbraukšanu vai iešanu kājām.
13. samazināt lidojumus, to vietā izvēloties sabiedrisko autobusu vai vilcienu.
14. pārcelieties uz dzīvi tuvāk darba vietai.
15. koplietot savus transportlīdzekļus, piemēram, automašīnas, motociklus.
16. samazināt pašreizējā patēriņa izdevumus.
17. iegādāties mājdzīvnieku barību ar mazāku vides ietekmi.
18. brīvdienās braucienu ar lidmašīnu vietā izvēlēties braucienus ar sabiedrisko transportu vai velosipēdu.
19. atteikties no luksusa preču patēriņa, piem., sporta apvidus auto, jahtām, privātajām lidmašīnām, vairākām greznām mājām.
20. samazināt apģērba un apavu pirkumus.
21. veikt ekoloģiskus un ētiskus personīgos ieguldījumus, izmantojot zaļās finanses.

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

Zaļā brīvība

EU 1,5° DZĪVESVEIDS

WWU MÜNSTER

HotorCool

adelphi

Universiteit Leiden The Netherlands

LUND UNIVERSITY

grEEndependent Institute

D-mat

UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Zaļābrīvība

europeanresearchservices gmbh

Paldies par interesi un līdzdalību!

Šis projekts ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas programmas "Apvārsnis 2020" saskaņā ar granta līgumu Nr. 101003880.